

Paraisten-Nauvon Kalatalousalue
Olav Granström
Kauppiaskatu 5
21600 PARAINEN

VARSINAIS-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

PL 236

20101 TURKU

kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

ASIA Luonnonsuojelulain 49 § 3 momentin mukainen poikkeuslupa koskien rauhoitetun lintulajin häirintää ja pesien hävittämistä Kirkkoselällä sijaitsevassa Högen-nimisessä saarella (445-494-1-245) (kuva 1), sekä tarpeen vaatiessa muissa saarissa tai ympäröivissä merimetsojen pesintäpaikoissa Kirkkoselän alueella, lintudirektiivi 9 a), kalavesille ja metsälle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi, vuosina 2021-2025.

Lisäksi harmaahaikarakolonian pesäpuut erotellaan merkeillä merimetson pesäpuista, ennen pesintäkauden alkamista 2021, harmaahaikarakolonian häirinnän välttämiseksi mahdollisimman hyvin.

HAKIJA Paraisten-Nauvon Kalatalousalue
Olav Granström toiminnanjohtaja
Kauppiaskatu 5
21600 PARAINEN
olav.granstrom@abofish.net
0400 527 094

HAKEMUS

Paraisten-Nauvon Kalatalousalue hakee lupaa poiketa merimetson (*Phalacrocorax carbo sinensis*) suojelusta kalavesille ja maanomistajan pyynnöstä metsälle aiheutuvan vakavan vahingon estämiseksi. Lupaa haetaan merimetsojen pesinnän estämiseen häiritsemällä ja pesiä hävittämällä sekä merimetsojen karkottamiseen ja ampumiseen häirintätoiminnan vahvistamiseksi.

Anottu poikkeuslupa käsittää Kirkkoselällä sijaitsevan noin 6 ha kokoisen metsäisen Högen-nimisen saaren sekä tarpeen vaatiessa kiinteistönomistajan luvalla myös muut Kirkkoselällä sijaitsevat saaret tai merimetson pesintäpaikat, aikavälille 15.3.-30.6. vuosina 2021-2025.

Högen on Partek Oy Ab:n omistuksessa ja sen kiinteistötunnus on 445-494-1-245. Saarta ympäröivät lähivedet kiinteistötunnuksella 445-494-1-236 / Industrilägenhet, ovat Nordkalk Oyj Abp omistuksessa.

Ensimmäiset merimetson pesät todettiin saarella huhtikuun puolessa välissä 2020. Pesintäkannan kasvu on ollut voimakas ja merimetsojen pesinnän alkamisesta, kahden viikon aikana, pesien määrän arvioitiin kasvaneen 150-200 pesään. Merimetsokolonian kasvun jatkuminen 6 ha kokoisella saarella on todennäköistä, koska kolonialla on vielä runsaasti tilaa levittäytyä laajemmin saarelle. Högenin lähivesillä on erittäin suotuisia tai

suotuisia kuhan ja ahvenen poikastuotantoalueita, ja merimetson todetulla ravinnon-hakuetaisytydellä on myös runsaita kalavesiä.

Tällä hetkellä merimetsa pesii jo melkein koko saarella, painopisteen ollessa saaren luoteis-, pohjois- ja itäpuolella, mutta linnut käyttävät koko saarta elinympäristönään. Vajaan kolmen viikon jälkeen pesinnän alkamisesta saaren puusto ja pohjakaasvillisuus on jo näkyvästi peittynyt lajinomaisella valkoisella pahanhajuisella ja kasvillisuutta tappavalla ulostekerroksella. Viimeksi mainitusta syystä saaren arvokas metsä voidaan säilyttää ainoastaan kokonaan estämällä merimetsojen kolonian muodostuminen saareen. Laajenevan merimetsokolonian tehokas karkottaminen onnistuu, jos pystytään muuttamaan paikallista elinympäristöä vähemmän houkuttelevaksi/sopivaksi merimetsoille.

Merimetsojen aiheuttamat haitat

Merimetsa tiedetään valikoimattomaksi saalistajaksi, eli sen ravinnoksi päätyy sitä kalaa, mitä on tarjolla. Tiedetään myös tarkasti, miten merimetsojen pesintäpaikkojen kasvillisuus ja puusto kärsivät ja ajan kanssa kuolevat, merimetsojen typpipitoisen ja vahvasti emäksisen ulosteen johdosta.

Luonnonsuojelulain 49§ 3 momentin mukaan rauhoitettujen lintulajien häirintään voi saada poikkeusluvan Euroopan Unionin lintudirektiivin 9 artiklan mukaisesti. Lintudirektiivin 9 artikla a-kohdan mukaan suojelusta voidaan poiketa mm. kalavesille ja metsälle koituvan vakavan vahingon estämiseksi.

Kirkkoselkä ja sen ympärillä olevat pitkät salmet ja pienemmät sisälahdet ovat mm. kuhan ja ahvenen (talouskalojen) tärkeitä poikastuotantoalueita, joiden suojeleminen merimetsojen saalistukselta on tarpeen. Velmu-mallinnuksen mukaan Kirkkoselkä ja sen lähivesistöt ovat kuhan ja ahvenen lisääntymiselle erittäin suotuisia tai suotuisia vesistöjä.

Merimetsokolonioiden läheisyydessä saalistus on jatkuvaa ja erityisesti pesäpoikasvaiheessa talouskalojen poikasiin kohdistuva predaatio on suurta, sillä mm. kuhan ja ahvenen poikasvaiheet hakeutuvat lämpimille vesialueille rannan tuntumaan. Keväisin suuret merimetsoparvet häiritsevät kalojen kudun onnistumista sekä sekoittavat kalojen normaalia käyttäytymistä. Syksyllä muuttoaikana suuret merimetsoparvet syövät ja karkottavat kalat perinteisiltä ammattikalastajien pyyntipaikoilta pitkäksi aikaa.

Ammattikalastukselle ja kalastusopastoinnille sekä kalavesille aiheutuvan vakavan vahingon lisäksi hakemusta perustellaan kotitarve-, virkistys- ja vapaa-ajankalastukselle aiheutuvalla vahingolla. Näille paikkakuntalaisille ja matkailijoille tärkeille kalastusmuodoille, joita harrastetaan Paraisten kaupungin lähivesillä, ylisuuri merimetsokanta aiheuttaa vastaavia haittoja kuin ammattikalastukselle ja kalastusopas-toiminnalle, sillä kalakannan heikentyminen pienentää kaikkien kalastajien saaliita. Vesialueiden kalastuksellinen arvo vähenee, mikä heijastuu mm. kalastuslupatuloihin ja vesialueiden arvoon.

Tutkimuksen ja kalastajien kumppanuusohjelman väliraportissa vuosilta 2017-2019 (<https://merijakalatalous.fi/wp-content/uploads/Tukalan-v%C3%A4liraportti-2019.pdf>) todetaan merimetsokolonioiden vaikutusta ahvenen kutupopulaatioon Vaasan eteläisellä kaupunginselällä. Väliraportissa Luonnonvarakeskus (Luke) toteaa, että PIT-merkeillä merkityistä ahvenista löydettiin Vaasan eteläisen kaupunginselän lähialueella

sijaitsevista kolonioista pesimäkauden jälkeen merkit noin 25% merkityistä ahvenista. Alueen ohi muuttavien merimetsojen kulutusta ei laskelmissa otettu huomioon.

Merimetsojen predaation aiheuttamasta ahvenen saalisvähenemästä Vaasan kaupunginselän ahvenpopulaation tapauksessa oli enimmäisarvioltaan 49-73%. On kiistatonta, että merimetsokolonioiden vaikutus mm. ahvenkantoihin on huomattava merimetsojen kolonioiden ravinnonhakuetaisyydellä.

Näiden tietojen valossa Varsinais-Suomen ELY-keskus toteaa poikkeuslupapäätöksessään Kustavin-Uudenkaupungin kalatalousalueelle (28.2.2020), että merimetsojen aiheuttaman kalastovahingon rajoittamiseksi merimetsojen häiritseminen, pesinnän estäminen ja ampuminen on perusteltua ammattikalastuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Högen on noin 6 ha kokoinen kokonaan metsäinen saari, missä sekä metsän taloudellinen että sen luontoarvo on huomattava. Puusto on vanhaa ja puiden rungot näin ollen osittain honkaa. Luonnontilaisena säilynyt hyväkuntoinen vanha metsä suositellaan säästettäväksi, ja sen koskemattomana pitäminen on ehdoton edellytys metsän arvon säilymistä ajatellen. Merimetsojen kolonian syntyminen saareen aiheuttaisi sekä huomattavaa taloudellista vahinkoa että vakavaa luontoarvojen menetystä.

Toimenpiteet, joihin lupaa haetaan

Merimetsokolonian syntymisen estäminen ei ole mahdollista pelkällä kattavalla merimetson pesien hävittämisellä, eikä munia pystytä öljymään koska kaikki pesät sijaitsevat korkeiden puiden latvoissa noin 15-20 m korkeudella (kuvat 2 ja 3). Tämä ei muutenkaan ole vaihtoehto tilanteessa, jossa merimetsokolonia on metsän säilymisen kannalta saatava kokonaan karkotettua saaresta. Tästä johtuen ei ole muuta mahdollista ratkaisua kuin että haetaan lupaa karkottaa ja häiritä merimetsoa pesintäaikana Högenissä sekä tarpeen vaatiessa myös muissa saarissa tai muissa merimetsojen pesintäpaikoissa Kirkkoselän alueella. Kolonian syntyminen estetään näin ollen mahdollisuuksien mukaan rikkomalla pesät jo meneillään olevan pesintäkauden jälkeen syksyllä 2020, ja ennen seuraavan pesintäkauden alkamista 2021.

Lisäksi merimetsot karkotetaan monipuolisilla pelotteilla, kuten nestekaasutykeillä, Scareymaneilla, pelätinpalloilla, haukkakaavioilla, lippusiimoilla ja muilla karkotuskeinoilla. Tavoitteen saavuttamiseksi on ensiarvoisen tärkeää toteuttaa häirintää oikea-aikaisesti, täysimääräisenä ja kaikkia mahdollisia keinoja hyväksi käyttäen heti kun merimetsot saapuvat keväällä. Tällä tavalla saavutetaan todennäköisimmin toivottu tulos nopeasti.

Toimintaa pitää olla mahdollista jatkaa vaikka muninta olisi aloitettu tai jopa poikasia kuoriutunut, muuten voi alussa hyvin onnistunut häirintä valua hukkaan ja linnut palaavat takaisin pesimään myöhemmin kaudella. Toimenpiteiden tehostamiseksi pyritään rantautumaan saareen epäsäännöllisesti mutta toistuvasti sekä pelotteiden huollon yhteydessä.

Merimetsojen aiheuttamien vahinkojen minimoimiseksi ja pelotteiden tehostamiseksi anotaan lupaa myös 30 merimetson ampumiselle vuosittain Högenin välittömässä läheisyydessä.

Merimetsojen ampuminen tapahtuisi aikavälillä 15.3.-30.6. eli samaan aikaan kuin muut häirintätoimet saarella. Merimetsojen ampumiseen hankitaan metsästysoikeuden haltijan lupa (Nordkalk Oyj Abp). Ampuminen toteutetaan ensisijaisesti haulikolla yhteistyössä paikallisten metsästysseurojen kanssa.

Lintujen ampumista pitää sallia myös ajalla, kun merimetsoilla mahdollisesti on munia tai poikasia pesissä. Kaikkein tehokkain keino karkottaa lintuja on niiden ampuminen ja nimenomaan lintujen ampuminen parvesta. Myös muut karkotuskeinot voivat olla tehokkaita, mutta pelkkien ääni ja/tai visuaalisten karkotteiden käyttö ei ole yhtä tehokasta, kun ampuminen. Kaikkein paras tulos saadaan, jos yhdistetään ampumista ja muita karkotusmenetelmiä. Näin toimittaessa karkotteiden teho paranee, kun linnut yhdistävät ne ampumiseen.

Häirintään vaaditut toimenpiteet merimetsojen pesinnän estämiseksi Högenissä tai muissa Kirkkoselän saarissa, hoidetaan tarpeen mukaan vuosina 2021-2025 aikavälillä 15.3.-30.6., yhteistyönä Paraisten-Nauvon Kalatalousalueen, Åbolands Fiskarförbundin, Paraisten kaupungin ympäristönsuojelutoimiston sekä kiinteistönomistajan Partek Oy Ab:n (tai kohteena olevan saaren) omistajan voimin.

Häirintä- ja karkottamistoimenpiteiden aikavälin pitkää kestoa (15.3.-30.6.) perustelemme sillä, että toimenpiteiden onnistumista ei missään vaiheessa saisi vaarantaa, vaikka merimetsojen pesintä jostain syystä alkaisi poikkeuksellisen aikaisin tai myöhään keväällä.

Perustelut

Högenin saareen alkoi muodostua merimetsokolonia keväällä 2020, jolloin kahden viikon aikana laskettiin syntyneen 150-200 pesää, eli pesivien merimetsojen määrä oli siinä vaiheessa 300-400 kpl. Pesivien merimetsojen lisäksi lasketaan, että koloniassa on myös edellisten vuosien poikasia (juvenilejä) n.30% pesivien määrästä eli 90-120 kpl. Yhteismäärä kahden viikon pesinnän jälkeen oli näin ollen noin 390-520 merimetsoa. Mikäli merimetsojen pesinnän estämiseen ei ryhdytä, jatkuu merimetsokolonian kasvu edelleen useita vuosia saaren ison koon ja runsaiden kalavesien johdosta.

Högenin välittömässä läheisyydessä ja merimetsojen todetulla ravinnonhaku-etaisyydellä sijaitsee Velmu-mallinnuksen mukaan useita erityisen soveliaita kuhan poikastuotantoalueita. Nämä ovat Kirkkoselän pohjoispäässä, Högenin edustalla, Kirkkoselän itäpäässä Långholmen-saaren itäpuolella sijaitsevassa Brattnäsinslahdessa ja Kirjalansaaren eteläpuolella Björköfjärdenin ja Hessundin vesillä sekä tämän lisäksi Paraisten makeavesialtaalla.

Kirkkoselkä ja lähellä olevat salmet on Velmu-mallinnuksen mukaan myös kokonaisuudessaan määritelty soveliaiksi kuhan poikastuotantoalueiksi.

Velmu-mallinnuksen mukaan Kirkkoselän länsipäässä on erittäin soveliaita ahvenen poikastuotantoalueita noin 2 ja 4 km päästä Högenistä. Myös Kirkkoselän lähellä olevat salmet on kokonaisuudessaan määritelty soveliaiksi ahvenen poikastuotantoalueiksi (liitteet 1 ja 2).

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on 13.11.2018 (Dnro ESAVI/11103/2017) myöntänyt luvan Finnsementti Oy:n satamahankkeen toteuttamiseen ja sen yhteydessä syntyvien ruoppausmassojen läjittämiseen Kirkkoselän syvänteeseen Högenin edustalle.

Aluehallintovirasto on Paraisten kalastusalueen esityksen mukaisesti määrännyt, että luvansaajan on maksettava vuosittain maaliskuun loppuun mennessä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kalatalousmaksua 4 000 euroa, niin kauan kuin ruoppaus- ja läjitystöitä suoritetaan mutta kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Kalatalousmaksu on Aluehallintoviraston lupamääräysten mukaisesti käytettävä hankkeen aiheuttamien kalataloudellisten vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi mukaan lukien toimenpiteiden suunnittelu ja tuloksellisuuden seuranta.

Kalatalousmaksun määrääminen satamahankkeen ja ruoppausmassojen läjityksen johdosta on itsessään osoitus siitä, että Kirkkoselkä ja sen ympärillä olevat pitkät salmet ja pienemmät sisälahdet ovat mm. kuhan ja ahvenen (talouskalojen) tärkeitä poikastuotantoalueita.

Högenin metsän taloudellisen arvon ja luontoarvojen säilyminen on metsänomistajan ehdoton vaatimus. Tämän päämäärän turvaaminen edellyttää näin ollen riittävän tehokkaita toimenpiteitä merimetsöjen kolonian muodostumisen estämiseksi saareen.

Häirinnän vaikutukset muuhun lajistoon

Högenin saarelle on viimeisten 10 vuoden aikana muodostunut harmaahaikarakolonia saaren keskellä. Näin ollen pyritään ennen yllämainittujen häiritsemis- ja karkottamistoimenpiteiden aloittamisesta, jo meneillään olevan pesintäkauden jälkeen syksyllä 2020, ja ennen seuraavan pesintäkauden alkamista keväällä 2021, merkeillä erottelemaan harmaahaikarakolonian pesäpuut merimetsön pesäpuista.

Harmaahaikarakolonian merkityllä alueella vältetään mahdollisuuksien mukaan liikkumista ja häirintätoimenpiteet tullaan näin ollen toteuttamaan mahdollisimman kaukaa harmaahaikarayhdyskunnasta, mutta kuitenkin niin että merimetsöjen karkotustavoite saavutetaan.

Merimetsöjen häirintä on mahdotonta toteuttaa vaikuttamatta ollenkaan harmaahaikaroihin joten merimetsöjen häätämistoimenpiteiden johdosta harmaahaikarakolonia todennäköisesti jossain määrin häiriintyy ja pesintä mahdollisesti väliaikaisesti heikkenee.

Rakenteilla olevan merimetsökolonian pitkäaikaisten ja vakavien haittojen aiheutumisen Kirkkoselän ja sen lähialueiden kalavesille ja poikastuotannolle sekä metsän puuston kuolemisen arvioidaan kuitenkin olevan ensisijainen huoli.

Merimetsökolonian jatkaessa kasvuaan Högeniin muodostunut harmaahaikarakolonia joutuisi tiedossa olevan kokemuksen perusteella joka tapauksessa ajan kanssa väistymään merimetsöjen kasvavan kolonian tieltä.

Vastaavanlainen ristiriitatilanne syntyy todennäköisesti saaren mahdollisen muun linnuston suhteen häätämistoimenpiteiden yhteydessä. Kun tavoitteena on turvata taloudellisesti tärkeiden kalalajien poikastuotanto, alueella tapahtuva kalastus eri muodoissaan sekä säilyttää arvokas metsä, merimetsökolonian syntymisen estäminen saareen on ainoa kestävä ratkaisu. Kokonaisuutta laajasti ja tulevaisuutta ajatellen, tämä on vastuullista ja parasta luontoarvoista huolehtimisesta.

LIITTEET

- 1) Velmu-mallinnus / kuhan poikastuotanto
- 2) Velmu-mallinnus / ahvenen poikastuotanto
- 3-5) Yleiskuva Högen saaresta
Merimetson pesäpuut

LAUSUNNOT

Paraisten kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta

Väståbolands Skogsvårdsförening rf

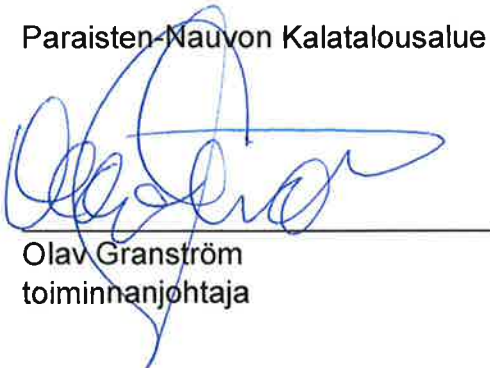
Åbolands Fiskarförbund rf

Nordkalk Oyj Abp

Partek Oy Ab

Parainen 28.05.2020

Paraisten-Nauvon Kalatalousalue

Olav Granström
toiminnanjohtaja